

36  
451581Nr. 7228  
Sectia VI  
ACADEMIA de AGRICULTURA

# Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA  
KULOSZVARI UL. KIR. GAZDASAGI AKADEMIA  
KÖNYVTÁRA

ANUL IV

Nr. 41

14 OCTOMBRIE

1923

**În acest număr:** Afirmarea ideii naționale de Octavian Goga; De vorbă cu mine, poezie de Vasile Al. George; Cele două corăbii de dr. Elie Dăianu; Cismarul din carte și cel din colț de Ion Gorun; In capitala Slovaciei: Bra-tislava de P. Nemoianu; Partide de agitație și partide de guvernământ de Alexandru Hodoș; Dulci amintiri de Septimiu Popa; Problema Adriaticei de V. N. Petala; Gazeta rimată: In „castelul“ dela Ciucea de Nostradamus Popescu; Insemnări: Pentru cetitori, Foștii miniștrii, Un poet... bătrân, O decepție, Taina unui pseudomin, O rățoială impertinentă, Tovarășul de drum al dlui Vaida, Complicii lui Stinnes, etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : PIATA CUZA VODĂ NO. 16

Un exemplar 8 Lei

szám.  
**Țara Noastră**



## Afirmarea ideii naționale

— După un an de luptă —

Acum un an, tocmai pe această vreme, reluând firul unei continuități din trecut am făcut să apară din nou „Țara Noastră” revista care odinioară în Sibiul regimului unguresc reprezenta un glas de conștiință națională.

Timpurile și împrejurările se schimbă, credințele rămân în picioare.

Aceeași concepție de demult care ne încălzise sufletele sub stănănirea dușmană ne-a pornit iarăș la drum. Ideia națională cu toate îndrumările ei programatice ne-a călăuzit și atunci și acum. Cei câțiva ani dela război încoace ne-au arătat prin prisma constatărilor zilnice că aici la noi opera închegării interioare e migăloasă și că numai susținută de spirite perfect conștiente poate fi dusă la îndeplinire. Trecutul, ale cărui alcătuirii ostile le-am sfărmat printr'o supremă efortare, ne-a lăsat în urmă zestrea lui fatală. Suntem cu bolovani pe piept, subt apăsarea lor respirăm greu și n'avem mișcarea slobodă. In con-topirea noastră nivelarea e anevoioasă, fiindcă pe ruinele geografiei desființate supraviețuiesc încă resturile celor patru organizații de stat, se mențin legi și tradiții, tresar îndemnuri și instincte, dar mai ales stăruie încă impulsurile deosebite ale celor patru culturi care și-au dat întâlnire pe solul românesc devenit din nou o unitate politică. O luptă surdă se duce aici, lupta cu morții cari se resimt la toate răspântiile. Și sunt mult mări greu de învins. Subt hărțuiala lor numai orientarea sigură a unui crez limpede poate deschide drumuri.

Anul trecut în preajma încoronării prin care se consacră idealul împlinit, în clipele resumative când simțeam mai intens ca oricând planând de-asupra noastră destinele istoriei, am privit împrejur și-am înțeles mai bine ca de alte ori că după biruința armelor la noi triumful definitiv al ideii n'a venit încă. Ori cât am avea la temelie sim-

țământul înrudirii organice a maselor, cu-o clasă conducătoare lipsită de disciplina suflătească a societăților constituite, suferind de toate stigmatele improvizărilor, ne-am dat seama că vom îndura multe neajunsuri încă, dacă nu va interveni o muncă chinuitoare de apostolat care s'arate linia dreaptă.

Această justificare ne-a pus condeiu în mână, ne-a înarmat cu îndrăzneală pe-un mănunchiu de oameni și ne-a hotărât să ieșim la largul cu credințele noastre.

Pentru păstrarea neștirbită a unității politice realizarea desăvârșitei uniri sufletești a fost ținta noastră. Trebuia deci să afirmăm ideea națională în toată amploarea ei, s'o scoatem din făgașul îngust al particularismelor locale, să smulgem din suflete piroanele granițelor de veacuri și să trezim în conștiința publică ritmul unei simțiri unitare. Acest program cu toate ramificările lui a fost urmărit în paginile revistei ca și în toate acțiunile noastre.

Dela început deci a combătut regionalismul ca doctrină politică aici în Ardeal și înlăturând la tot pasul rătăcirile pe care le lăsase în urmă influența culturală străină am cerut adaptarea la tradițiile noastre seculare. A fost o muncă relativ ușoară opera de lămurire ce ne-am impus, fiindcă în vârtejul marilor frământări din trecut ni se întipărise în minte țelul la care tindem și toate popasurile de căpetenie din drumul nostru. Greu era însă a înfrunta toate impulsurile potrivnice răscolite de-o inițiativă îndrăzneată pe deasupra inerției învechite și-a micilor interese care se pun deacurmezișul ideilor generale. Dacă nu ne-a slăbit încrederea valul de dușmăni acerbe ce-am stărnit din primele clipe în anumite părți, e că descindeam pe arenă cu oarecari deprinderi din luptele noastre de ieri puse în slujba adevărului și mai ales cunoșteam cu deamănuntul terenul dimprejurul nostru. La aceste se adăuga, ca avantaj pentru noi, și faptul că nu ne atârna de picioare nici o ghiulea morală ale cărei impedimente să ne îngreuneze mersul.

Cu aceste arme, ascuțite dar nu otrăvite, am dus la „Țara Noastră” o luptă de-un an cu conducerea partidului care din istoria de ieri a Ardealului și-a prelungit epitetul de „național”. Pe două mii de pagini de tipar aproape am ținut în fața adversarilor noștri o oglindă neîndurată în care se reflectau toate greșelile lor. Cetitorii noștri de azi și poate analiștii de mâine ne vor judeca întrucât această cheltuială de energie a fost utilă pentru evoluția politică a țării și întrucât în afirmarea unor principii nu ne-am depășit intenția constantă de-a păstra liniștea și zâmbetul ori de câte ori ni s'a răspuns cu intoleranță pătimăse. Noi pentru moment suntem mulțumiți de unele obiective ce-am atins cu străduințele de până-acum. Oricât n'am isbit să înlăturăm numeroasele îndrumări greșite care au sbuciumat tabăra adversă, îndemnurile cele mai vinovate le-am frânt. Regionalismul a rămas strivit pe câmpul de luptă și toate fantomele lui antipatice s'au răslefit. Coeziunea internă a țării a câștigat din doborârea unei erezii, iar partidul național urmând linia trasă de noi, cu toate balansările lui care n'au realizat beneficii pe seama Ardealului, fără mult noroc în căutarea unei tovarășii și suferind de eclipse

cronice ale judecării, se opinteste să spargă coaja obscurantismului provincial și să se atașeze la curente de gândire care agită sufletul românesc de astăzi. E o mângâiere și o satisfacție a noastră că am contribuit la procesul de normalizare a raporturilor vieții de stat în perioada fragilă de primă consolidare și ori-cât de hotărâți de-a duce înainte o implăcabilă răboire de idei, în aceste clipe care ne înve derează rezultatele dobândite, nu ne ascundem blândeța și trecătoarea indulgență...

Dar alvia preocupărilor noastre a fost mai largă.

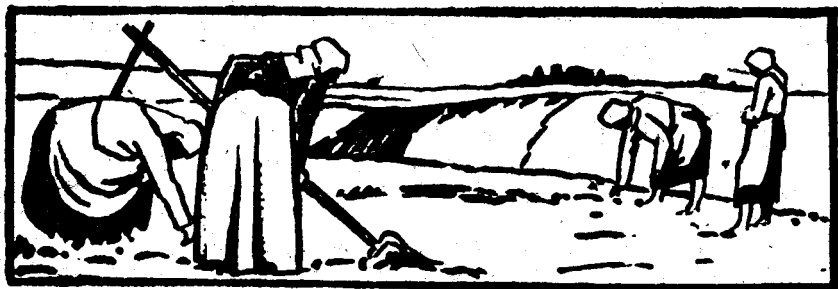
Crezul ideii naționale l-am răspândit pe-o suprafață mai vastă, căutând să-l înstăpânim în toate fibrele de simțire ale unei societăți în care răboiul a lăsat urme de oboseală morală și căreia noua configurație a țării i-a pricinuit slăbiciuni inerente începutului. Am tras deci, consecințele logice ale acestui program inițial și le-am afirmat pe toată linia ca un lux de sinceritate care de obicei nu e apanajul politicianismului tradițional copleșit de prudență. În manifestările curente ale vieții publice am rostit cuvinte răspicate, am asvârlit cu blocuri de credință în toate colțurile și-am tras de păr păcatul ori unde s'a ivit el, păstrându-ne pentru aceste îndeletniciri un vechiu avânt impetuos, aproape tineresc. Firește, ne-am lovit adese de răutatea înăcrită a celor atinși de săgețile noastre. Nu ne-au durut atacurile lor, fie că veneau dela profitorii meschini îmbrăcați în toga pompoasă de oameni politici, fie că răscoleau ostilitatea celor străini nedeprinși cu noua ordine de stat, sau puneau în văzul tuturor tendințele subversive ale unor elemente parazitare pripășite pe pământul nostru.

Ideia națională, revenirea la un catechism moral care să codifice necesitățile specifice ale neamului, și-a făcut drum.

O atmosferă proaspătă și înviorată ne înconjură astăzi. Până jos în straturile adânci ale poporului nostru se mișcă rezervele anonime și o sevă recomfortantă agită mulțimea. E o mare revărsare de energii care se pregătește în umbră și care va scoate la suprafață în fluctuația continuă a forțelor unui neam lozince noi și oameni noi. S'ar părea că mai mult ca oricând românismul elaborează pe solul lui fermentele marilor mișcări continentale, că această vie sbuciumare de atelier a început și că din primenirea care e pe drum lumea noastră se va închea mai sănătoasă și mai purificată.

În această fierbere, noi o seamă de suflete smulse din vaietul celor mulți, ne vom risipi înainte urmând o veche predestinare, pregătiți și pentru luptă și pentru jertfă, perfect mulțumiți că petecul nostru de viață ni s'a hărăzit într-o vreme de rodnice prefaceri când din truda creatoare a umanității ni se pot desvăli cele mai multe taine...

OCTAVIAN GOGA



## De vorbă cu mine

N'am scris demult, și nu știu de fac bine  
Că stau de vorbă, suflate, cu tine,  
Când boala sapă 'n trupu-mi și dărâmă  
Un bloc solid fărămă cu fărămă...  
Din ochii-mi simt lumina cum dispăre,  
Iar pasul mi-e nesigur pe cărare,  
Poveri de plumb pe umerii mei cresc, —  
Și prea de timpuriu îmbătrânesc!...

Mi-aduc aminte... Pe o culme'naltă,  
Demult, am stat de vorbă laolaltă,  
Și măsurând cu ochii nesfârșirea  
Din soare viu ni-am adăpat privirea...  
Pădurile de brad foșneau în vale,  
Iar în văzduh, un vultur, în spirale,  
Urca mereu mai sus... Avea vr'un țel?  
Eu nu știam, — dar am pornit cu el...

Atâta știu, că ne simțeam stăpâni.  
La fel cu Prometheu, purtam în mâni,  
În ochi, în gând o flacără aprinsă;  
Mânați de o dorință neînvinsă,  
Setoși de cuceriri, de-asupra humii,  
Simțeam în mâna noastră sceptrul lumii...  
.....



Cât a trecut de-atunci? Un an, ori zece?  
Poate mai mult... În jur e toamnă rece,  
Și cerul sur s'a prăbușit pe dealuri...  
În cripta vremii moarte idealurilor  
Se odihnesc în liniște deplină...

Zadarnic caut raza de lumină,  
Căci ploaia cade peste mine'ntr'una;  
Noian de frunze scutură furtuna,  
Copacii negri 'n juru-mi, triști strigoi,  
Șoptesc: — „Săracul, calcă prin noroi!“...

VASILE AL-GEORGE





## Cele două corăbii...\*)

„În vremea aceea sta Isus lângă lacul Genezaretului și a văzut două corăbii stând lângă lac; eară pescarii eșind dintr'insele spălau mreșile. Și intrând într'o corabie, care era alui Simon l-a rugat pe dănsul să o depărteze puținel dela uscat. Și șezând învăța pe noroade din corabie“...

*Luca, c. 5, 1—3.*

Pe țărmul Genezaretului erau două corăbii. În dimineața zilei, în razele cele dintăiu ale soarelui ce se înălța dela orizont, bieșii corăbieri trudișii stăteau la mal și-și curățeau mreșile lor. Toată noaptea s'au trudit cu ele, toată noaptea au văslit pe valurile lacului aruncându-le când în dreapta, când în stânga, și nimica n'au prins în rociurile lor, decât poate gozuri, cari le încurcau mreșile. Somnoroșii și oboșiți acum căutau să și-le curețe, bieșii pescari fără noroc.

Dar iată că marele proroc Mesia, se apropie de ei, urmat de mulțime de oameni, ce-l înșoțesc; se urcă într'una din cele două corăbii, și după-ce o îndreptă nișel mai departe de țărmur, începe a le cuvânta...

Era corabia lui Simon, fiul lui Iona. În corabia lui s'a suit Isus; din corabia lui și-a făcut acesta catedră plutitoare, de pe care propovăduiește poporului ascultător cuvântul nou al mântuirii, noua vestire a împărăției lui Dumnezeu.

Iată cea dintăiu catedrală a lui Christos! Cum strălucește ea în bătaia soarelui de dimineață. Razele dalbe se refrâng în oglinda apei care abia se încrețește din când în când undulând ritmic, în cercuri tot mai largi, după-cum se mișcă corabia sub pasul lin al dumnezeului propovăduitor.

Poporul așezat pe mal, pe înălțimea treptată a țărmurului, ascultă pierdut în acest amfiteatru înverzit al firei. Ascultă mângăiat și fericit, simțind toată dulceața unei solii nouă, tot farmecul cuvântului lui Dumnezeu coborât din cer și întrupat pe pământ.

Cuvânt rostit în biserica unită din Cluj în ziua de 7 Octomvrie 1923.

După ce li-a săturat sufletele bunul învățător se gândește și la lipsele hranei trupești, și încheind cuvântarea, poruncește lui Simon să-și mâne corabia mai spre largul lacului. Când ajunge adânc în lac îi zice lui Simon să-și arunce mreșile ca să prindă pește, să dea poporului ascultător al cuvântării și ceva de mâncare.

Simon se uită amărât la dumnezeescul învățător și nu-și poate ascunde amarul său, zicând:

„Doamne, toată noaptea ne-am trudit peste apele acestea cu mreșile noastre, și chiar nimic nu am prins... Dar, la cuvântul tău, vom încerca de nou...”

Și și-au deșirat mreșile curățite acum, și întinzându-și brațele toți tovarășii pescari le aruncă cu largi încordări pe departe, apoi le ridică încet. Și atâta mulțime de pește s'a prins, cât nu-și puteau ridica mreșile, și cum îl descărcară la picioarele marelui Poruncitor al corăbiei, iacă se umplu corabia de sta să se scufunde de greutate, și încă tot mai era mult, foarte mult în cuprinsul mreșilor.

Atunci încep a face semne și a striga tovarășilor pescari de pe cealaltă corabie să le vină întru ajutor... Aceia vin cu de grabă, ridică și ei cât pot și-și încarcă corabia așa de mult, încât stăteau amândouă gata să se cufunde sub greutatea vântului ce au încărcat.

Așa ne spune sfânta Evanghelie de azi, și întotdeauna până acum în oglinda acestei Evanghelii noi vedeam numai bogăția pescuitului și măreția minunei făcute de Mântuitorul Isus prin Simon-Petru, apostolul și căpetenia apostolilor de mai târziu.

Astăzi însă, iubiților mei creștini, în cele două corăbii încărcate noi nu privim numai roadele unei minuni alui Christos, ci trebuie să privim și un simbol foarte mult grăitor.

În această sfântă Duminecă când se serbează sfințirea pietrei fundamentale a catedralei fraților noștri ortodoxi din Cluj, noi privim în cele *două corăbii* de pe lacul Genezaretului însăși icoana celor *două biserici* de pe lacul vieții neamului nostru întregit.

Două corăbii erau la malul lacului, când Isus s'a apropiat de pescarii, dintre cari și-a ales apostolii săi, chiar pe șeful apostolilor săi iubiți. Isus s'a urcat pe una dintre ele: pe corabia lui Simon fiul lui Iona, din care mai apoi a făcut pe Petru, — piatra pe care a zidit tare biserica sa, ca nici porțile iadului să nu o biruiască pe ea. De pe corabia aceasta a predicat. Pe corabia lui Simon-Petru și-a așezat catedra sa de propovăduire. Din ea și-a făcut altarul puterii sale dumnezeiești, de minune făcătoare; în ea și-a alcătuit catedrala sa profetică.

Dar nu a disprețuit nici cealaltă corabie. Când mulțimea peștilor n'a mai încăput în cuprinsul corăbiei lui Simon, desigur cu învoirea dacă nu cu porunca lui, au chemat și cealaltă corabie, cu toți pescarii de pe ea, ca să ajute, la vânat, ca nu cumva să se scufunde sub greutatea poverii darului lui Dumnezeu.

Și au venit, cu drag și de grabă, cei din a doua corabie. Au alergat lunecând pe valurile lacului, și au dat mână de ajutor, ca să culegă toată roada și să se dea astfel cât mai bogată hrană popoa-



relor ascultătoare, care priveau cu uimire și cu nădejde la fapta În-vățătorului pescarilor...

Și pe lacul Genezaretului nostru sunt *două corăbii*; două corăbii de pescari. Amândouă s'au trudit toată noaptea și nimica, mai nimica nu au prins. Acum însă a trecut noaptea, lungă și grozava noapte a robiei, în care pescarii s'au zolit și s'au trudit, luptând cu valurile fără să poată prinde vânat pentru poporul ce-i adăsta flămând pe țarmul acestui Genezaret fără mântuire.

Soarele a răsărit. Robia trudei zadarnice s'a sfârșit. A sosit Mântuitorul și darul Domnului se revarsă bogat pentru toți cei ce muncesc cu credință și că nădejde iubitoare...

În această zi de mare serbătoare, de aici, din sfânta și umilită biserică. aceasta, în fața lui Dzeu și al sfânt altarului Lui, noi românii gr. catolici din Cluj *privim* cu iubire la frații noștri, cari au ajuns să puie temelie catedralei lor în cea mai frumoasă piață a acestui Cluj, și cu bucurie luăm parte la bucuria lor, care este bucuria tuturor românilor.

Acum truda zădarnică a unei nopți fără orizont și fără orientare s'a sfârșit. Mântuitoarea lumină a soarelui libertății, care ca și lumina Christos luminează tuturor, — ne-a răsărit și nouă tuturor. Întreg Genezaretul nostru s'a luminat în lung și lat, și bogăția vânatului încarcă mrejiile pescarilor noștri.

Domnul este cu noi, deși nu suntem vrednici, păcătoșii de noi. Dar este cu noi și ne-a dovedit cu prisosință că vrea să fie cu noi. Pe țaria noastră întemeiază un viitor frumos al împărăției sale pe pământ. Printre noi caută noi *Petre*, ca să se zidească pe ei biserică sa, caută noi pescari, pe cari să-i facă vânători de oameni.

Simțim mâna Domnului și ne închinăm semnelor milostivirei sale coplesitoare.

Credem și sperăm, că și piatra de temelie ce se va așeza azi, va fi aleasă, ca și cum Christos a ales pe Simon fiul lui Iona, ca să fie piatră de temelie. Credem și nădăjduim că ea se va învălui cu cimentul dragostei lui Dumnezeu — care este temelia a toată creștinătatea — și care limpezește și purifică dragostea frățească și dragostea de neam, ca să fie curată și neprihănită de nici un șovinism — care nu este creștinesc — și astfel va fi dragoste curată, care lucrează pentru buna înțelegere și unirea tuturor.

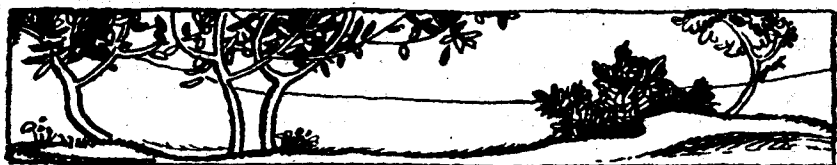
Credem și nădăjduim, că piatra de temelie, ce se așează azi la fundamentul catedralei din Cluj, va fi acea piatră minunată, pe care nu au socotit-o ziditorii — ci a socotit-o Dumnezeu ziditorul a toate și care este *piatra unirei* celei mântuitoare, a unirei celei înălțătoare, a unirei celei întăritoare, și care va fi, deci, minunată în ochii noștri, ca și minunea ce a împrejmuit corabia-catedră alui Christos plutind pe lacul Genezaretului.

De aceea mai credem și mai nădăjduim, că acum, când vânatul cel mai bogat se îmbie să fie scos din adâncimea mării, fiecare din corăbiile noastre va chema pe cealaltă să-i ajute, căci una singură vai, se cufundă în valurile mării sub greutatea povarei și amândouă mână

în mână, braț la braț, sub cuvântul cârmuitor al aceluiaș sfânt Corăbier, vor ridica mulțimea peștilor din adâncul valurilor, astfel și numai astfel poporul nostru — bietul popor, care mai stoarce și azi cum a stors mila lui Christos — căci, vai, mai este și azi rătăcind ca o turmă fără de păstor — astfel zic poporul, care adastă cu privirile încordate, pe țărmur va vedea frățeasca conlucrare a pescarilor-corăbieri și va să ajungă a fi hrănit, și trupește, și sufletește, și cu hrana trupului, și cu cuvântul Domnului.

Cu aceste simțăminte și cu aceste credințe și nădejdi, privim noi la serbarea fraților noștri și cu aceasta inimă ne înălțăm ruga către Dumnezeu, supremul nostru Păstor, care ne-a învățat să ne iubim unii pe alții, ca să ne cunoască de pe asta că suntem învățăceii lui, ne înălțăm ruga, ce ne-au învățat cei dintâi sfinți Părinții noștri ai tuturor, să ne rugăm când zicem în fiecare sfântă liturgie, strigând *pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!* Amin.

*Dr. ELIE DĂIANU*  
*protopopul Clujului*



## Cismarul din carte și cel din colț

Anul acesta, — povestește prietenul meu Bumbuleț, Nae — având în vedere scumpetea extraordinară inerentă stărilor excepționale prin cari trecem, am hotărât de acord cu consoarta, ca darurile obișnuite de sărbători pentru numeroase noastră progenitură să se rezume într-o frumoasă istorioară de Crăciun, pe care nevasta s'o dibuiască de undeva de prin vr'un calendar mai vechiu, iar eu s'o studiez, pentru ca s'o am gata în minte la momentul oportun. Nici nu-și poate închipui cineva un cadou mai practic. Cu celelalte, trebuie să cauți să înjghebezi de fiecare cap măcar câte unul, și tot altul, pe când așa cu unul singur îi mulțumesc pe toți împreună și pe fiecare în parte; ceeace e mai important apoi: nu mă dă de chelțuială.

Deci, ca să n'o mai lungesc, iată-i pe toți în jurul mesei, numai ochi și urechi, și iată povestea pe care, dregându-mi glasul, o învârtesc cam așa:

— A fost odată, într'un oraș mare undeva, un biet cismar care cu nici un preț nu se putea ferici cu meseria lui. Nu fiindcă oamenii s'ar fi înțeles ca să nu mai umble încălțați, sau fiindcă meșterul n'ar fi durat lucru bun și trainic, ori fiindcă l'ar fi tras pe sfoară mușterii pentru cari lucra pe datorie, — dar fiindcă bunul Dumnezeu așa a vrut, ca să-l dăruiască cu o droaie de copii; în fiecare an îi sosea câte unul, și când a fost la al nouălea, așa a vrut Dumnezeu ca să-l încerce, și a chemat la dânsul pe mama copiilor. Iată-l pe meșterul singur pe lume, cu nouă copii mărunței în cârcă. Asta nu e lucru de glumă, dragii mei. Acuma voi știți ce greu se cresc copiii, mai ales când sunt mărunței. Nouă perechi de ghetе dintr'odată, nouă colțuce de pâine la fiecare masă, nouă căpătaie în fiecare seară, spălat, cârpit, și mai câte! Bietul meșter da pe brânci, dar nu se plânga. Lucra noaptea, după ce-și culca prășila, și da slavă Domnului că cu toții erau sănătoși, sdraveni, înzestrați cu mădulare întregi și cu o poftă de mâncare de-ți era mai mare dragul.

Intr'o seară de Crăciun, meșterul se întoarse acasă târziu, după multă alergătură ca să ducă lucrul făcut pe la mușterii și să strângă ceva părăluțe. Trecând pe străzi, a văzut pe la ferestrele prăvăliilor tot felul de jucării, zaharicale, podoabe de pom de Crăciun. Dar nu-i ajungeau paralele să ia pentru fiecare copil câte ceva. Să ia numai pentru unii și pentru alții nu? Cu asta numai i-ar fi învrăjbit, și nu era bine. Nu; o să le facă el alt dar de Crăciun, și bun, și frumos,

care nici nu se sparge, nici nu se tocește, de care cu toții se pot bucura și pe care nici unul nu poate să i-l ia celuiilalt.

— Ei copii, zise, — unul, doi, trei, patru... aceea sunteți cu toții? Știți voi că astăzi e ajunul Crăciunului? Asta e o mare sărbătoare dată dela Dumnezeu. Înastă seară nu lucrăm nimic, ci o să ne bucurăm cu toții...

Copiii s'au bucurat că în seara aceea trebuiau să se bucure și aproape să răstoarne casa cu sburdănicile lor.

— Ho, stați, nu așa, — zise meșterul; — veniți încoace să vă învăț un cântec frumos pe care îl știu eu. Foarte frumos cântec știu; l'am păstrat pe astă seară, ca dar de Crăciun pentru voi.

Mărunței se agățară cu mare gălăgie de brațele, de gâtul, de picioarele tatălui lor, ca să le spună cântecul.

— Incet măi! dacă vrei să vi-l spun, trebuie să vă purtați bine. Și mai întâi să vă așezați frumos în rând, așa. Cel mai mare înainte, ceilalți după mărime.

I-i așeză așa, cum stau alătura fluerele unui naiu.

— Și acuma tăcere! Eu am să cânt întâi, pe urmă voi după mine.

Apoi își scoase șorțul verde și șapca din cap, și cu mare evlavie începu să cânte: „La nașterea lui Cristos...”

Băieții și fetițele mai măricele învățară cântecul numai decât; cu cei mai mitifei a fost mai multă tevatură, până l'au învățat și ei. Apoi cu mare bucurie îl cântară, și iar îl cântară, cu toții, cu glasurile lor subfirele, — de s'or fi bucurat și îngerii din cer.

Îngerii din cer s'or fi bucurat ei, dar nu și oamenii dela etagiul de sus. Acolo stătea un boer bogat, neînsurat, singur în nouă odăi; într'una sta, în alta mânca, în a treia fuma, în a patra dormea — și cine știe la ce-i mai trebuiau și celelalte cinci? Boerul ăsta bogat stătea în seara aceea tocmai în a opta odaie și se gândea: oare de ce nu mai au mâncările nici un gust? de ce nu e nimica interesant în gazete? de ce nu e destul aer în odăile acestea mari? de ce nu se mai poate dormi cum se cade pe saltetele moi?... — când de jos, din subsolul cismarului ajunse până la el cântecul de Crăciun, întâi mai încet, apoi tot mai sgomotos și repetat. La început nu-i luă seama, își zicea că o să se isprăvească odată. Dar nu și nu. Mereu ăia o luau dela început, și iarăș și iarăș: „La nașterea lui Cristos...”

În sfârșit boerul nu mai putu răbda, și se coborî jos la cismar. Meșterul la vederea lui se opri din cântec și se ridică de pe scăune-lul lui cu trei picioare, cu tot respectul cuvenit unui domn așa de mare.

— Dumneata ești meșterul Gavrilă? îl întreabă boerul.

— Eu, să trăiți, cucoane, — răspunse cismarul — să vă fac o pereche de ghetete de lac?

— Nu de aceea am venit. Da' mulți copii ai meștere.

— Mulți, boerule, și mai măricei, și mai mărunței. Multe guri, când vine vorba la mâncare.

— Multe mai aleș, când e vorba de cântare. Ascultă dumneata, meștere Gavrilă; eu vreau să te ușurez pe d-ta. Dă-mi mie de suflet

pe unul din copiii d-tale și eu am să-l cresc, să fac din el domn mare, care să vă poată ajuta pe toți.

Meșterul Gavrilă la vorba asta înholbă ochii ca la o minune. Unul din copiii lui să ajungă domn mare! Dar cum de nu? Firește că da! Păi asta e mare noroc pe capul lui.

— Bine, alege dar repede d-ta unul, care vrei, să-l iau numai decât.

Meșterul s'apucă să aleagă:

— Asta de ici e Fănică. Pe asta nu-l dau. Asta învață bine la școală. Il fac popă. A doua e fată, fată nu-i trebuie boerului. Asta e Năică; asta a prins meșteșugul meu și-mi ajută; nu mă pot lipsi de el. Asta e Gavrilaş; vezi d-ta, l-a botezat nașu-său ca pe mine; nu-l dau. Iencușor, asta e leit mă-sa, când mă uit la el, parcă o văd pe ea; eu să-l las de-aicea? Pe urmă vin iar două fete, dar boerului îi trebuie băiat. Apoi e Petrică: asta a fost puiul mamei, — o, săraca femeie, s'ar învărti în mormânt, dacă l'aș da. Acuma aștialaltii doi sunt încă prea de tot mititei, ce să facă boerul cu dânșii?

Și așa a ajuns până la cel din urmă și n'a putut alege nici unul. I-a luat apoi de jos în sus — dar tot acolo: nu putea da pe nici unul, fiindcă ținea la toți deopotrivă.

— Ei, picilor, alegeți-vă voi singuri, le zise; care vrea să meargă cu boerul, să ajungă și el domn mare, cu case, cu slugi și cu trăsură, să iasă de față.

Dar cu toții se traseră îndărătul lui, agățându-se de mâinile, de picioarele, de hainele meșterului. La urmă meșterul îi cuprinse pe toți și începu să plângă de duioșie, iar ei plângeu cu dansul.

Văzând așa boerul, scoase o pungă din buzunar, și din pungă un bilet de o mie de lei.

— Uite, meștere, ia dela mine baniiăștia; dar în schimb te rog măcar atâta: să nu mai cânti cu copiii, că-mi face supărare.

Meșterul Gavrilă de unde să fi avut, dar nici măcar nu văzuse vr'odată în ochii o mie de lei. Luă biletul cu sfială și îl închise în ladă.

Apoi tăcu și el și copiii. Nu mai aveau voie să cânte. Boerul se întoarse să se plictisească în odăile lui cele multe.

Copiii cei mai mari se sguliră posomorâți sâsâind la cei mai mici că nu mai e voie să cânte: se supără boerul de sus.

Meșterul se plimba în sus și în jos în tăcere, și când „puiul mamei” îl rugă să-l mai învețe odată cântecul, că-l uitase, îl brufui năcăjit.

— Nu e voie de cântat!

Apoi se așează pe scăunel, luă o cismă de cârpit și începu să rotească. Deodată numai ce se pomeni că și el îngână iar printre dinți: „La nașterea lui Cristos...”

Mai întâi se lovi peste gură, dar apoi se supără, dete una cu ciocanul pe mescioară, sări în sus, deschise lada și cu hârtia de o mie alergă la boerul de sus.

— Na-ți paralele cucoane, ce să fac eu cu ele? Lasă-mă pe mine să cânt, că pentru mine asta face mai mult decât o mie de lei. Puse biletul pe masă și alergă îndărăt la ai lui, li sărută pe

rând, îi aşează iar unul lângă altul ca fluerele unui naiu, şi cu toţii începură iar din adâncul plămânilor:

„La naşterea lui Cristos...”

Şi erau aşa de veseli, de par'că a lor şi nu a boerului ar fi fost întreagă acea casă mare.

Iar boerul se crucea şi se întreba cum se poate să fie oameni cari să se veselească aşă, pe lumea asta mare şi plicticoasă.

\*

„Isprăvisem cu povestea, — urmă prietenul meu Bumbuleţ — şi-i aşteptam efectul. Copiii tăceau, se vedea cât îi impresionase povestea mea duioasă şi morală — adică zic *a mea*, deşi era a Calendarului. Când deodată mezinul meu, Ghişişor, de abia a împlinit şapte ani astă vară, întrerupse tăcerea religioasă.

— Tată, zice, — aşa e că povestea asta e din carte?

— Cum din carte, mă? — sar eu de colo, trăsniţ de un asemenea efect. — De ce să fie din carte?

— Fiindcă nu e adevărată.

Curioasă logică! Îmi zic eu. E din carte fiindcă nu e adevărată, sau nu e adevărată fiindcă e din carte!

— Dar de unde ştii tu, mă, că nu e adevărată? cercetez eu mai departe cu o indignare rău stăpânită.

— Fiindcă eu îl ştiu pe Gavrilă, cismarul din colţ, şi nu e aşa.

— Cum nu e aşa, prâsleo? ce, ăla n'are copii?

— Ba are, da-i bate; are şi ucenici; îi bate şi pe ei în fiecare zi de două ori: odată dimineaţa când îi scoală la lucru, şi pe urmă seara când se întoarce dela cârciumă.

— Dar cine ți-a spus ție toate astea, mă?

— Chiar ei mi-au spus, când am fost cu ghetele la reparat: Ziua nu-i bate meşterul, fiindcă nu stă la prăvălie. Ziua îi bate calfa.

— Cum mă? aşa toată ziua?

— Cum se nimereşte. Ei umblă desculţi şi flămânzi, şi n'are fiecare un căpătâi; dorm toţi pe un priciu...

— Ei comedie! Şi altceva ce mai ştii?

— ăsta adevăratul câştigă parale destule; a luat optzeci de lei să pună o pingea cu talpa dela noi. Şi când am adus acasă ghetele, erau cu tâlpi de mucava! Nu se duce el cu lucru la muşterii, vin muşteriii cu duiumul, şi el îi poartă cu vorba, pe alţii şi cu înjurătura, cu săptămânile şi cu lunile. Bate zece cuie de lemn cu ciocanul — şi nici nu el, că ucenicii şi calfa — şi peste trei zile te duci să-i dai alţi optzeci lei ca să le mai mai bată odată, fiindcă s'au desfăcut...

— Bine mă, dar dacă câştigă el atâtea parale, de ce nu se îmbogăţeşte?...

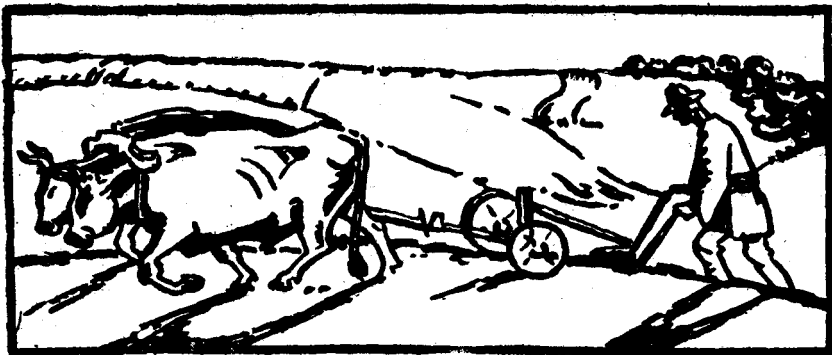
— Păi, fiindcă vezi, cârciumarul de peste drum câştigă şi mai multe...

Prietenul Bumbuleţ tăcu un moment. Apoi cu melancolie încheiă:

— Poftim! Ci-că să mai spui poveşti copiilor din ziua de astăzi!

ION GORUN





## In capitala Slovaciei: Bratislava

Dela poalele Tatrei, trenul aleargă în goană nebună de-alungul frumosului râu Vag, arătându-se oarecum nemulțumit de încetineala cu care acesta își rostogolește valurile cristaline. În încetineala aceasta a lui, trenul îl traversează vijelios, după aproape fiecare cotitură, neavând vreme să-l aștepte. Eșind la larg o apucă în linie dreaptă, oprindu-se abia în dealul viilor, deasupra Bratislavei, ca și izbit de un obstacol natural de neînvins. Suntem în gară.

Privind orașul de pe această înălțime, tabloul e fermecător. Dintr'o singură ochire te convingi de marea lui importanță. Așezat la extrema limită a Pustiei mici ungare, el este vameșul creiat de natură pentru produsele agricole ale acestui bogat ținut. Nici spre nord, nici spre vest, nu se poate trece cu ocolirea lui. Imprejurarea că este singurul port pe Dunăre al Ceho-Slovaciei, îi dă și o mare importanță comercială, pe care în trecut nu o avea în asemenea măsură.

Ca aspect exterior, Bratislava se aseamănă mult cu Timișoara noastră. Impozantele hornuri și numeroasele clădiri industriale, împremuind în semicerc orașul, ne fac să înțelegem că Bratislava nu a fost un vameș primitiv, care să se mulțumească numai cu simpla zeciuială, ci a luat-o și sub formă modernă, pe calea valorificării industriale a produselor.

Ajuns aici, interesul românului nu este cu nimica mai mic față de stările din acest oraș, ca bunăoară în Cluj, sau în altă capitală din nouile provincii. Comunitatea de sentimente, dar mai ales comunitatea de interese — eterna legătură trainică din toate veacurile — mă îndeamnă să aflu cât mai multe lucruri asupra inventarului ce l-au găsit aliații noștri aici, din care, fără îndoială, vor rezulta oarecari învățăături utile și pentru noi. În general știam încă de acasă, că nu mă

voi găsi pe un teren cu totul strein. Și aici, ca și în toate provinciile noastre alipite, aceeași concepție și aceeași mână a clădit și consolidat stâlpii pe cari s'a răzimat robia noastră politică. Deosebiri există numai întru atât, întrucât legea firii și-a cerut respectarea, cu o mai multă sau mai puțină vigoare, de o parte sau de alta. Din acest motiv, trecutul amănunțit al orașului nu ne prea interesează. Acesta este comun cu acela al tuturor marilor orașe din fosta Ungarie. Oraș de origine germană, a trecut prin aceeași metamorfoză ca și Timișoara. Cu concursul celebrului „ghetto“ al ei, Bratislava a ajuns să aibă un aspect maghiar. Ceeace n'are comun cu alte orașe, este amintirea istorică de a fi fost în decursul veacurilor capitala întregii Ungarii, de unde nemeșii și-au oferit: „vitam et sanguinem pro rege nostro“ — Maria Terezia. Poate că datorită acestei amintiri Bratislava a fost, până la război, orașul predilect al magnaților unguri, la care, probabil, a contribuit în mare măsură și apropierea Vienei. Tot aci s'a pus pentru întâia oră bază teoriei de „jogásznemzet“, întrucât Bratislava a avut cea mai veche școală de drept, înființată de Matei Corvinul, purtând numele de „Academia Corvino“.

Dar, ceea ce nu i-se poate erta Bratislavei de eri, este că a fost cel mai crunt vameș politic dintre toate orașele fostei Ungarii. Așezată în aceleași condiții de configurație etnică ca și geografică, ea a înghițit cu o strașnică lăcomie toată intelectualitatea unei mari părți din această provincie. Până la război, nu s'a simțit și văzut nici cel mai mic gest, că Bratislava este situată într'o mare de slovaci. Nu s'a semnalat nici o acțiune activă, culturală, socială, sau politică a intelectualității slovace din acest oraș. Guvernarea națională de astăzi, cu toate neajunsurile ce le întâmpină îndrumarea unei mase inculte, e oarecum mai bucuroasă că nu au frecventat mai multe generații școala maghiară. Astfel s'a păstrat măcar fondul național primitiv. Aproape toți cei care au învățat carte în Slovacia, formează apanajul moral și material, conștient și inconștient, al politiceii maghiare. Este adevărat că în cea dintâi oră națională s'au prins cu toții; dar cum s'au prins așa s'au și desprins. Intelectualii slovaci, în marea lor majoritate, formează un trist cortegiu de oameni rătăciți, neținând nici de slovaci, nici de unguri și cari din propria lor nenorocire culturală își făuresc o armă de nedreaptă și nemeritată luptă împotriva cehilor, frații și desrobitorii lor.

Nu tot așa de tristă este și situația poporului de rând. Păstrându-și integritatea fondului național, chemat la o viață liberă națională s'a afirmat cu o îndoită vigoare. Alegerile recente, comunale și județene, ne dau cifre destul de elocvente în această privință. Având în vedere, că la noi nu s'au făcut încă asemenea experiențe în viața politică a comunelor și județelor, vom arăta amănunțit cum s'au repartizat voturile în Bratislava la alegerile județene ținute în 28—29 Septembrie, pentru că ele lasă să întrezărim și eventualele rezultate ale unor asemenea alegeri la Oradea Mare, Arad sau Timișoara. Mai ales credem că s'ar putea compara cu aceasta din urmă, având și ca populație abia cu ceva mai puțin, circa 90 mii suflete.

S'au depus 14 liste, dându-se un număr total de 43,368 vóturi, după cum urmează :

1. Partidul național democrat ceho-slovac (dr. Kramarz) . . . . .	2377
2. Partidul socialist ceho-slovac (Klofac-Beneš) . . . . .	2615
3. Partidul populist (ludovist) slovac (Hlinka) . . . . .	3275
4. Partidul social-democrat al muncitorilor . . . . .	3027
5. Partidul funcționarilor publici și particulari . . . . .	706
6. Partidul micilor agricultori maghiari . . . . .	248
7. Partidul rep. maghiar al micilor agricultori . . . . .	54
8. Partidul național ceho-slovac . . . . .	247
9. Partidul creștin social maghiar . . . . .	14249
10. Partidul comunist ceho-slovac . . . . .	6834
11. Partidul național oveiesc . . . . .	3753
12. Partidul rep. agrarian și al micilor agricultori, (Svehla) . . . . .	3047
13. Partidul clasei mijlocii a comercianților și industriașilor ceho-slovaci . . . . .	290
14. Partidele germane unite . . . . .	2546

Aceste cifre evidențiază două lucruri. Întâi, că față de voturile obținute de partidele susținătoare de ștat, de 12409, cele destructive au întrunit 30959. Primejdia de ordin politic și social a unor asemenea orașe este evidentă pentru oricine. Abia în lumina cifrelor înțelegem cu adevărat profunda semnificație a împărțirii partidelor ceho-slovace în susținătoare de ștat și destructive. Concluzia, pentru orice bărbat conștient de ștat este că o guvernare bună, în noile provincii, atât în Ceho-Slovacia ca și la noi, multă vreme nu se va putea sprijini decât pe elementele rurale, cel puțin până când nu se va atenua disproporția dintre elementul național și cel strein al orașelor. Acesta este un teren, unde guvernarea românească face cele mai regretabile greșeli, ale căror funeste rezultate, desigur nu vor întârzia.

Tot în lumina cifrelor, mi-se pare că guvernarea ceho-slovacă a evitat aceste greșeli. Intr'un oraș, unde nici nu se știa dacă mai există slovaci, cultivându-i prin o infuziune de elemente sănătoase din afară și întărindu-i prin o dreaptă ocrotire, în nu mai mult de cinci ani, guvernarea ceho-slovacă a ajuns să aibă un element național considerabil. Să încercăm de pildă, o alegere comunală în Timișoara și veți vedea care va fi rezultatul. Acolo, după date necomplete, față cu un spor de circa șase mii a populației românești, numărul elementului strein de limbă și cetățenie, venit dela război încoace atinge aproape suma de treizeci de mii. Și procesul continuă în aceiași proporție până atunci până când nu se va înțelege că ocrotind numai orașele — indiferent de compoziția lor — nu guvernezi încă țara, cel puțin nu pe baze naționale.

Fericit că am putut înregistra un real progres de ordin național în orașul al cărui oaspe și vizitator am fost timp de câteva zile, mă despart de el cu dorința, ca la viitoarea ocazie să găsesc inventarul nedorit și nemeritat, mai redus. Nu în paguba altora, ci pentru luarea în primire a unei juste și integrale moșteniri naționale. P. NEMOIANU



## Partide de agitație și partide de guvernământ

— O scurtă analiză politică —

Dacă ar fi să grupăm, de-alungul unei imaginare baricade, partidele politice dela noi, această deosebire, s'ar impune dela sine: Sunt, deoparte, partide de agitație politică și sunt, de partea cealaltă, partide cu program de guvernământ.

Născut dintr'un simplu incident electoral, — abținerea generalului Averescu dela alegerile din 1919, — partidul țărănist din vechiul Regat n'a reușit să-și fixeze un loc normal în configurația curentelor de opinie publică din țara întregită. În două rânduri, conducătorii lui s'au prezentat în fața alegătorilor și au pătruns în Parlament, exploataând la sate revendicările din jurul exproprierii și cerșind la orașe voturile populației evreiești. Însă această tactică de luptă ilustrează pe deplin falsitatea unei acțiuni politice de aventură. Partidul țărănist, intitulându-se un „partid de clasă“, ar fi putut să reprezinte (așa s'ar fi gândit oricine) tendințele de consolidare a păturei de mici proprietari rurali, răsăriți pretutindeni în urma împrumutării. Nu mai e astăzi o taină pentru nimeni, că d. Ion Mihalache visa gloria dictatorială a răposatului Stamboliiski, dorind să facă dintr'o mână de oameni strânși laolaltă din întâmplare, un invincibil exponent al agrarianismului român. Proiectul n'a putut, și nu poate să fie realizat, pentru că niciuna din căpeteniile partidului țărănesc nu sunt plămădite din aluatul necesar unei asemenea întreprinderi îndrăznețe. Nici d. dr. Lupu, care alegând ca tovarăș la București pe d. Adolf Ștern colectează peste Ocean dolari de rit mozaic; nici d. Virgil Madgearu, pe ale cărui moșii din Dobrogea țaranii se plâng că au fost deposedați de pământ (vezi petiția publicată în *Îndreptarea*); nici d. I. Răducanu, un eminent financiar altminteri, care e director la banca dlui Aristide Blank. Purtând în trupul său fraged germenul unor asemenea primejdioase anomalii, partidul țărănist răscolind și mai departe în lumea satelor fatalele nemulțumiri rămase în urma aplicării reformei agrare și persistând în a

câștiga, tot odată, adeziunea unor elemente parazitare, e iremediabil condamnat la un sbucium steril.

Acelaș este cazul partidului național. Un alt partid de agitație politică. Iată, se împlinește un an de când d. Iuliu Maniu, prezentând Suveranului un memoriu ireverențios, cu lecții rău plasate de drept constituțional (născocite la Dicio Săn Mărtin de inteligența juridică a dlui Romulus Boilă) anunța hotărârea celor „o sută” din Ardeal de a nu lua parte la încoronarea dela Alba Iulia. Care este socoteala de „profit și pierdere”, cu care se înfățișează astăzi, după un an de activitate, acest așa numit partid național? În paginile acestei reviste am urmărit nu numai odată, drumurile încâlcite ale adversarilor noștri de astăzi, — și, cine știe? — a tovarășilor noștri de mâine. Sunt de ajuns, de data aceasta, câteva scurte recapitulări. Ce a căutat, de pildă, partidul național, în sala *Dacia* și la Cameră, pe străzile Capitalei și pela Huși, alături de turbulenții matadori țărăniști? Soarta comună a unei opoziții înăcrite i-a aruncat de-avalma, pe toți, în iureșul unui asalt furios, care s'a prăbușit dinaintea tulumbelor cu apă a pompierilor bucureșteni. Până aci, se mai poate pricepe ceva. Aceeș țință supremă: răsturnarea cabinetului Brătianu, a făcut pe d. Sever Dan să arunce cu „tiribombe” alături de d. Ion Buzdugan și pe părintele Drăghici să-și umple fiolele de gaze puturoase cu binevoitorul și entuziastul concurs al popii Man; dar, îndată ce a fost numai vorba de o contopire a celor două partide într'unul singur, s'a văzut că nimic altceva nu le adunase laolaltă, decât o dorință comună de scandal. Puțină ispravă, pentru a oferi țării cărmuirea pricepută de care are nevoie azi. Aruncând în Ardeal sămânța urei pentru „regățenii” descedenți din fanarioți și din țiganl, amenințând cu revizuirea „pactului” dela Alba-Iulia și punând în circulație stupida interjecție: „era mai bine subț unğuri!” — partidul național a continuat să turbure și pe mai departe apele ardelenesți cu lozinci ațățătoare, menite să strecoare de desubtul unor mizerii inerente vremurilor pe cari le trăim, insinuarea vinovată că ele se datoresc însăș stăpânirii românești. Posedați întru totul de speciala stare sufletească a insucceselor de orice fel, amărăți și supărați, conducătorii sărmanelor rămășițe ale unui partid istoric au împușcat totdeauna dincolo de țință. S'au indignat împotriva dlui Ion. I. Brătianu și ca o consecință logică au boicotat încoronarea, care consfințea în văzul tuturor unitatea politică a României. Au pornit un asediu parlamentar, și s'au pomenit că nu recunosc noua Constituție, declarând pur și simplu Ardealul în stare de *ex-lex*. În sfârșit, înțelegând întru târziu că nu poate rămâne izolat dincoace de Predeal în timp ce șaisprezece milioane de oameni se frământă în cuprinsul hotarelor noastre lărgite, partidul național a căutat o legătură cu celelalte partide din restul țării, fără să reușească până acum să mărturisească vre-o preferință față de unul din ele, tratând pe rând cu toate, și dovedind, în fond, o complectă indiferență pentru structura și pentru programele lor. Partidul național, prin însuș rostul pe care și l-a acordat, a rămas ca și partidul țărănesc, un simplu partid de agitație politică, fără puncte de contact cu problemele de guver-

nare, având un singur scop: cucerirea puterii, și uitând să spună un singur lucru: ce va face acolo, la cârma țării, odată ce ar reuși să pună mâna pe ea...

\* \* \*

Partidul liberal a cerut pe seama sa frânele guvernului, acum doi ani, tocmai pe temeiul unui asemenea plan de activitate constructivă. Socotind că principala boală de care suferă organismul statului român e o boală economică, s'a oferit s'o tămăduiască și și-a închipuit că leacul pe care l'a descoperit e irezistibil. Se împlinesc aproape doi ani de când suportăm tratamentul botezat „prin noi-înșine“, dar nicio ameliorare nu se constată, nicăiri. Dimpotrivă, situația pare a se înrăutăți, cu toate eforturile făcute, și mecanismul economiei noastre naționale în loc să resimtă o ușurare, merge mai anevoie decât oricând. O stânjenire penibilă a tuturor relațiilor economice oprește cursul normal al activității publice și guvernării de astăzi trebuie să recunoască, vrând-nevrând, că metodele întrebuițate de doctrinariii partidului liberal au dat greș.

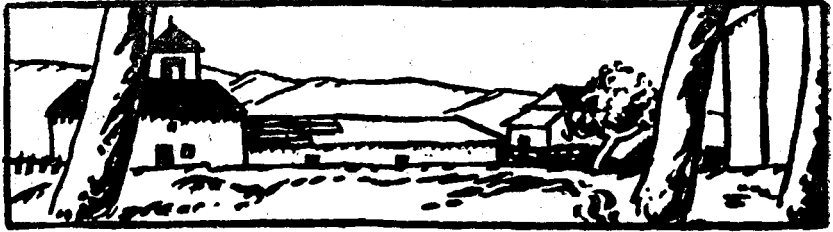
Explicația acestui eșec stă la îndemâna fie-căruia. Căutând un program de guvernământ care să satisfacă necesitățile prezentului, partidul liberal, prea strâns legat de plutocrația bancară dela noi, prea adânc încrustat în formulele politice de altădată, prea mult stânjenit de mentalități învechite, n'a găsit în sine însuși acea forță nouă, merită să-l ridice la nivelul unor împrejurări neobișnuite. O simplă comparație între reforma financiară, largă, îndrăznească, cuprinzătoare, a dlui N. Titulescu, votată în Parlamentul trecut, și copia trunchiată, scoasă ulterior de către d. Vintilă Brătianu, care a înlăturat tocmai ceea ce alcătuia un răspuns la situația excepțională în care ne aflăm, — și veți constata diferența esențială între două sisteme politice.

În astfel de împrejurări, partidul poporului, care-și ține chiar în zilele acestea congresul său anual la Chișineu, apare deocamdată ca singurul instrument politic capabil să contra balanseze efectele dizolvante ale partidelor de agitație politică, datorită puternicei sale organizații răspândite pe tot cuprinsul țării, și să înlocuiască o practică de guvernământ prea strâmtă și prea interesată, cu o concepție nouă de a tămădui suferințele societății românești de după război. Congresul de anul trecut, dela Sibiu, a dovedit în deajuns că partidul poporului, preocupându-se numai de interesele obștești, fără a fi stânjenit în mișcările lui de legături subterane cu profitorii mizeriei în care ne sbatem, urmărește prin cercetarea serioasă și atentă a tuturor problemelor de guvernământ, cele mai ferice soluții, — chiar dacă acestea ar părea temerare, — pentru deslegarea lor.

Ne vom face deci o deosebită plăcere urmărind și de data aceasta desbaterile congresului dela Chișineu, și vom însemna aci, la timpul său, încheierile la care s'a ajuns.

ALEXANDRU HODOȘ





## Dulci amintiri

Am văzut pe Bubița când s'a aruncat în tren, dar m'am prefăcut că n'o văd. Am dorit, fără îndoială să intre în compartimentul meu și dorința mi s'a împlinit: a intrat c'un geamantan în mână și s'a așezat lângă ușă.

Cum eu eram lângă fereastră mi-am răzimat capul de spatele canapelei și mi-am tras pălăria peste obraji, ca să nu mă cunoască. Mă prefăceam că dorm, dar din când în când îmi furișam ochii pe sub pălărie, o priveam prelung și îmi ziceam:

— Cât e de frumoasă. Doamne cât s'a făcut de frumoasă!

Da, tocmai ca sora-sa: aceiași ochi întunecați, aceleași sprâncene negre și îmbinate, aceiași obrăjori rumeni, aceleași buze, cari mă făceau odată să tremur și să îngălbenesc și iar să tremur, iar acum... să mă transpun în vremile acele... — cum s'ar zice — „de poezie și de farmec, clipe dulci și neuitate ale vieții“.

Eram de nouăsprezeci ani, în clasa ultimă a liceului din B... și iubeam pe sora-sa cu focul întâiei iubiri: pe Valeria cea oacheșă, fata popii dela Măgura, cea frumoasă, cea dulce, cea fără pereche între fete, cum îi ziceam pe atunci. O îndrăgisem la „balul“ liceanilor, în timpul valsului aceluia neuitat, când i-am simțit bătăile inimii aproape de inima mea. Era pe vremea când cultul lui Eminescu își ajunsese apogeul în B... și astfel am vorbit în tot decursul balului de poeziile lui: ea le cunoștea tocmai ca și mine. Ce-am fi și vorbit altceva? Un băiat de liceu iubește numai cu inima, e mult mai timid decât să i-o spună asta adoratei, și bine face. Un eventual refuz, sau luare în zeflemea l'ar duce la desperare și l'ar face să... cadă la examen. El recurge bietul la cunoscuta stratagemă: vorbește de popa și se gândește la fata popii.

Și o iubeam cu toată „adâncimea nemuritoarelor versuri a lui Eminescu“. Ai fi putut să-mi pui atunci o cruce și o Evanghelie în mână: aș fi jurat fără ezitare și fără frică de flacăriile iadului, că dela București până la Hamburg și până la New-York și până la Peking

și până iar la București (cum vedeți: ocolul pământului) — cea mai frumoasă ființă e Valeria, fata popii dela Măgura.

Știi cum e primul amor al unui licean: Dați-i în mână istoria, el va citi într'nsa istoria primei întâlniri, dați-i fizica, va citi despre atracțiunea inimilor, dați-i gramatica, va citi cuvântul iubirei în toate variațiile, dați-i înșfârșit chiar matematica: va citi și aici despre imensitatea iubirei. Iar într'o carte de religie va ceti numai versul acela fermecător de Ada Negti :

„Iubire, sfântă, vecinică iubire“.

Dup'amiezile Duminecilor le petreceam toate la popa din Măgura. Cât ce prânziam o luam la drum, de era ploaie, de era tină, de era zăpadă chiar până la genunchi. Măgura era la șapte kilometri de B... și trebuia să urc un deal înalt. Il urcam fără să simt greutatea urcusului și când eram în vârf mă bucuram pentru că mă simțeam mai aproape de Valeria, nu pentru trecerea dealului.

Eram bine primit întotdeauna, vedeam pe fața ei întipărită bucuria pentru venirea mea. Au fost dup'amiezi minunate, cari n'o să le uit niciodată. Dup'amiezi de literatură, căci aproape numai de literatură vorbiam. Imi propuneam de multe ori să încep povestea amorului, dar simțeam că „tremur, apoi îngălbenesc și apoi — iar tremur“. Un zâmbet se furișa atunci pe buzele ei, un zâmbet drăgălaș care abia puteam să-l observ, dar dacă-l observam îngălbeneam din nou.

— Luțule, — îmi zicea — hai, citește-mi poezii! Și luam pe Eminescu la rând, citeam și mă întrebam:

— Oare pricepe fata asta, că eu nu citesc din carte ci... din inimă?

Bubița cea de șese ani, cea mică și durdulie, era pururea cu noi: o, de câte-ori am ținut-o în brațe și o țineam bucuros, era doar... sora Valeriei. Ii duceam zaharicale și pentru zaharicalele astea se împrietenise grozav cu mine, îmi zicea: nenisorule! Odată Valeria o sărutase și după sărutare se smulse din brațele ei și fugi la mine. O luai în brațe, o sărutai și... am simțit fiorii... primului sărut.

De-aci încolo știam ce să fac. Luam pe Bubița pe brațe și îi șoptiam :

— Du-te, sărută pe Valeria !

Și se ducea. Dar era prea inteligentă copila asta. Se prefăcea mai întâi că și-a scăpat ceva subt masă și abia după câteva clipe de căutare se rezezia la sora-sa și o sărută. Apoi venia la mine iarăș, cu ocolișuri, dar, destul de repede ca să fie sărutul... proaspăt.

Valeria n'a observat până către sfârșitul întâlnirilor noastre. Atunci Bubița numai cu viclenia și pe furiș mai putea să-și plătească zaharicalele multe ce-i duceam. Valeria zâmbea și eu eram fericit : s'au rărit săruturile, adevărat, dar știam că ea pricepe.

Și am ajuns la... Duminea ultimă.

Era o Duminea frumoasă de primăvară și ne plimbam prin grădina popii ducând pe Bubița de mâini între noi. Bubița îmi părea ca un conduct, care purta curentul dela inima mea la a ei. Am zis de-odată :

— Am să-ți spun ceva, Valerie !

Acesta era să fie preluđuul... „declarației“.

Valeria mă privea cu frumoșii ei ochi și zâmbea, iar eu simțeam toate curentele străbătându-mi trupul și priveam buimăcit, năuc.

— Ei, spune, Luțule, spune!

Aș fi voit atunci să-mi dea Dumnezeu glas supra-omenesc, să-i spun tot ce aveam pe inimă, dar, par'că mi se încheștase dintr'odată limba, iar cât despre curaj...

Pe Valeria o bufni răsul.

— Ți-e frică Luțule, așa-i? Vrei să-mi spui că mă iubești, hai?

— Așa-i, Valerio, — i-am răspuns — și m'am făcut vorbăreț dintr'odată, — dar iubirea mea e atât de mare, cât nu aflu cuvinte să...

— Iți spun eu. Cu tot focul celor nouăsprezece ani ai tăi, așa-i?

— Nu se poate măsura acest foc, i-am răspuns tremurând.

— Nu tremura, îmi zise. Te iubesc și eu, cu tot focul celor... douăzeci de ani ai mei, căci sunt... cu un an mai mare ca tine...

Și zicând aceste prinse căpul Bubiței între palme și o sărută de nenumărate ori. Iar eu atunci am știut ce va să zică a fi înmărmurit de fericire.

Apoi împinse pe Bubița în spre mine:

— Bubițo, sărută pe nenisorul de câte-ori vrei!

O săptămână întregă m'am gândit la întâmplarea asta și rând pe rând... i-am pătruns misterul. Îmi reaminteam toate cuvintele Valeriei și simțeam cum scad din ce în ce fiorii ultimelor sărutări.

— Valeria mă iubește într'adevăr, — îmi ziceam — primirea ce-mi făcea a fost în totdeauna sinceră și iubirea ei e adevărată iubire, dar nu iubirea aceea sfântă, dumnezeiască ce o aștept eu ci... iubirea unei fete cu un an mai mare ca mine.

Nu m'am mai dus la Măgura, iar peste trei luni Valeria... s'a măritat. În ziua cununiei eram departe, departe și am plâns: lacrimile acele, de-atunci nu le-am mai vărsat nici-odată, pentrucă astfel de lacrimi varsă ochii omului numai la vârsta de nouăsprezece ani.

\* \* \*

Și acum iată-mă în acelaș tren cu Bubița și... în acelaș compartiment. O privesc din când în când pe furis apoi închid ochii și... îi țin multă vreme închiși... Ascult convorbirea ei cu o doamnă care șade cu ea alături și glasul pare că-i al Valeriei de pe vremuri.

La o gară se oprește trenul și vin călători noi: între ei un băiat de liceu, cu chipiul dat pe ceafă.

— Ah! Domnișoară Leontină, ești aici? — întreabă pe Bubița și... își strâng mâinile.

— Lume schimbată! — îmi zic. Acum „Bubița“ numai există ci numai... domnișoara Leontina. Dar oare „Luțu“ de pe vremuri, unde-i?

M'am convins repede, că... numai există nici el. Deteră în povești și credeai... că-s două gramofoaane, amândoi. Și printre multele fleacuri, liceanul meu strecura mereu aluzii amoroase, pe care „Luțu“

de pe vremuri n'ar fi îndrăznit să le spună Valeriei. Ar fi fost un sacrilégiu...

— Lume schimbată! — îmi zic din nou — și îmi venia să-l invidiez pe fericitul licean.

Totuș, când odată l'am văzut cum o soarbe cu privirile am zâmbit sub pălărie și parcă 'mi venia să le strig.

— Zadarnic, băieți! Ce folos de vorbăria voastră, dacă nu este între voi o Bubiță mică și durdulie?...

Mi-am închis ochii și am adormit într'adevăr. Așa se vede, în decursul somnului mi-a căzut pălăria de pe ochi, căci am simțit deodată o mână caldă, atingându-mi fruntea.

— Nenișorule, dumneata erai?...

— Nu, — i'am răspuns ștergându-mi ochii — nenișorul numai există... și numai există nici Bubița. Leontino, unde călătorești?

— Mă duc la sora mea, la Valeria...

— Hm! — i-am zis plecându-mi capul cu tristețe, — dac'ar exista și acum Bubița...

Și am simțit o strângere de inimă...

SEPTIMIU POPA





## Problema Adriaticei

Pentru unii, recentul conflict italo-grec a și trecut în analele istoriei. Cronicarii grăbiți și fragmentari ai unor frământări politice atât de agitate, făptuesc astfel o mare greșală. Conflictul dintre Atena și Roma nu a fost un simplu incident diplomatic. Cu pătrundere trebuie să deslușim un fapt care întrece o manifestare a prezentului. La Corfu s'a desfășurat un epizod al unui mare proces politic, început eri între Italia și Austro-Ungaria, și urmat astăzi între Italia și statele balcanice. Problema Adriaticei își împlinește astfel și pe mai departe rostul de centru de gravitate al puterilor mediteraniene, despărțite de tendința tuturor de a domina marile căi de comunicație. Tendințe economice și tendințe strategice se împletesc în căutarea unei supremații, pe care civilizația prezentului o face atât de complectă. În înțelesul acesta, deciziunea ambasadorilor dela Paris și ceremoniile ispășitoare dela Atena, deși urmate de evacuarea insulei ocupate de italieni, înseamnă numai începutul unui nou armistițiu.

Ceiace s'a întâmplat în Epir, prin asasinarea odioasă a unei misiuni militare și diplomatice de către un grup de bandiți, rămași necunoscuți, merita de sigur o aspră lecție de morală internațională. Balcanul a avut totdeauna specialitatea acestui gen de crime politice. Comitagiile bulgari sunt frați buni cu bandiții greci din Epir, și cu rebelii din Macedonia. În primitivitatea unei lupte de clanuri și a unei societăți rămasă cu câteva veacuri înapoi, omorul apărea ca ceva nu numai permis, dar chiar foarte onorabil. Și de sigur, că dacă am cerceta cu oarecare băgare de seamă, am găsi la originea carierei politice a multor valori din Grecia, din Albania și mai ales din Bulgaria, tovarășii și complicități, pe care Europa le-ar înfiera în Apus. În răsărit însă totul se ierta. Mai niciodată asasinii nu erau judecați, și protocolare ceremonii de scuze sau de închinăciune, urmate de despăgubiri bănești pentru familiile victimelor, aveau să restabilească dreptatea după concepția orientală.

Așa se petreceau lucrurile în Turcia de ieri. Oare tot așa trebuia să urmeze și în Balcanul de azi?

Comitetele macedonene dela Sofia se însărcinaseră a răspunde afirmativ, mai ales din ceasul în care, prin căderea lui Stambuliski, noua cârmuire le datora atât de mult. În Albania și în Epir, același haos moral, același clocot de pasiuni și de porniri primitive, avea să

dea o nouă dovadă a nestabilității și a nesiguranței balcanice. Și în fața acestei stări de lucruri guvernele nu reacționau. Fie, legate de nemărturisită simpatie pentru asemenea curente ale naționalismului integral, fie nepuțințioase și încapabile de a introduce o nouă legalitate, ele priveau cu liniște la această domnie a barbariei.

Răspunderea unor asemenea acte guvernul o are întregă, în fața crimelor cari se săvârșesc. Trecând peste principiul general al dreptului internațional, că fiecare stat, e responsabil de nelegiuirile cari se săvârșesc pe teritoriul lor împotriva reprezentanților țărilor străine, ne găsim aci în fața unei responsabilități speciale. Păcatele trecutului și primejdia viitorului sunt cele două aspecte ale acestei răspunderi.

Italia a subliniat din primul moment hotărârea ei de a cere și obține satisfacția întregă. Și nimic nu a lipsit acestei operațiuni războinice, nici lovituri de obuz, nici proclamații și nici chiar sânge omenesc. Mussolini rostise un cuvânt de amenințare și Europa întregă privea uimită la omul care deținea în ceasul acela hotărârea cea mare, a păcii sau a nimicirii...

Fascismul italian, biruitor în politica internă, trebuise să se plece mult timp în fața marilor probleme ale politicii internaționale. Dictatorul „camașilor negre“, a trebuit să înfrunte o luptă de fiecare ceas cu tendințele extreme ale partidului său. Venit la putere în numele unui naționalism intransigent, fascismul a făcut, silit de împrejurări, numeroase concesii. În liniile ei generale, politica externă a Italiei nu se modificase prea mult: aceeași atitudine de binevoitoare neutralitate față de Franța, o amicală legătură cu Londra, și mai ales, o continuare a stării de fapt create de acordul italo-sârb dela Rapallo.

Italia a fost totdeauna țăra susceptibilităților politice. Nemulțumită de înfăptuirile oamenilor ei, chiar atunci când ele erau foarte onorabile, dornică de o glorie și de o influență în lume mai mare decât aceea de care se bucură, regatul latin e încă în căutarea unui echilibru moral, pe care cu toate jertfele aduse, nu l'a găsit totuși. Cu drept cuvânt, poate, pacea dela Versailles a mărit dezamăgirea unei națiuni, care orice ar zice criticii rău voitori, a adus o imensă contribuțiune la victoria comună.

Italia dezamăgirea, nemulțumită de ea însăși, avea nevoie de o înălțare a amorului ei propriu. Era mai mult un sentiment de mândrie care își căuta o manifestare politică și zgomotoasă. Gestul energic al lui Mussolini la întâia conferință dela Lausanne, a fost prea trecător. Trebuia ceva mai puternic și mai convingător.

În căldura primei lupte s'a săvârșit la Roma o greșală. Dacă e o simplă greșala de tact, răul e reparabil. Dacă însă ea înseamnă preludiul unei noi politici, de preponderență și de imperialism, în bazinul răsăritean al Mediteranei și în Europa balcanică, pentru care guvernul fascist are un așa mare dispreț, avem tot dreptul să privim cu îngrijorare viitorul.

Salandra, ilustrul reprezentant al Italiei la Geneva, a încercat în mod eroic să înlăture un arbitrajul Ligei Națiunilor, care căuta să-și



spună cuvântul ei hotărâtor. A fost acest duel, o dureroasă etapă pentru Italia. Robert Cecil avu prilejul să rostească un formidabil rechizitoriu, iar reprezentanții țărilor scandinave să protesteze cu vehemență în numele țărilor mici.

Italia a biruit însă în cele din urmă, grație intervenției conferinței ambasadurilor, în fruntea căreia primul ministru al Franței a sprijinit fără rezerve politica Romei. Intre națiuni, ca și între oameni, se fac compromisuri mai ales când interese comune pretind acțiuni paralele. Cine nu a văzut oare în gestul de amicitie necodificată al lui Poincaré, o indicație precisă pentru viitor? Războiul Ruhr-ului este, se pare, pe sfârșite. Aceasta nu însemnează că Franța nu are nevoie, mai mult ca oricând, de sprijinul aliaților ei.

Cum va putea avea oare Italia, mâine, o altă atitudine decât aceea a unui bun prieten, a doua zi după biruința câștigată la Corfu prin puterea Parisului?

\* \* \*

Problema Adriaticei, mai are însă o latură, aceasta poate mai spinoasă și mai primejdioasă. E vorba de diferendul italo-sârb. Din nădejtile de odinioară, de a stăpâni ambele țărmuri ale mării, și de a face din Adriatică o mare italiană, destule iluzii s'au risipit. Austro-Ungaria s'a prăbușit. În locul monarhiei bolnave și bătrâne, a apărut însă un stat tânăr și cu mult viitor. Dela Cattaro la Fiume, peste o Dalmație care nu va mai fi italiană, o lume slavă înseamnă tendința nouă de expansiune spre vest.

Va reuși oare Italia să îngrădească această expansiune? Fiume e numai un nume și un simbol. În el Roma vede marele port comercial al Adriaticei. Lipsită de acest port, Serbia deocamdată cel puțin e silită a găsi un „modus-vivendi“ cu Italia. O dominațiune economică s'ar adauga unei neîndoelnice superiorități navale. Și astfel, pentru moment, o asemenea soluție tranzacțională ar da satisfacție politicii italiene.

Tratativele între Roma și Belgrad nu sunt încă sfârșite. Intransigența Serbiei se lovește de astădată de hotărârea neînfrântă a guvernului italian. E o chestiune de prestigiu, și poate de viață pentru Italia de mâine. Ce e drept, Franța nu va mai repeta gestul de solidaritate absolută. Pentru ea Serbia e altceva decât Grecia, și între doi aliași ea poate avea numai un rol de împăciuire.

Avem dreptul deci să credem, că tot conflictul născut de aplicarea tratatului dela Rapallo va găsi o soluțiune mijlocie. Va fi un real câștig pentru liniștea momentului.

Dar mâine?...

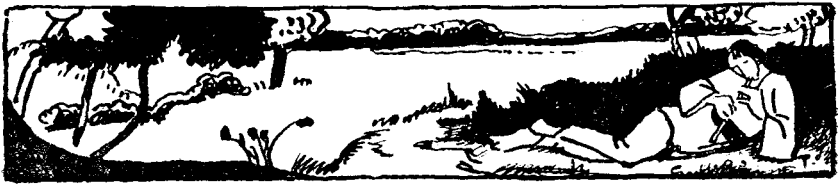
Albania va fi un vecinic măr de discordie.

Salonicul o țintă dorită de toți. Insulele coastei dalmatice italiene prin ființa lor, o rană în trupul Italiei.

Ca multe altele, problema Adriaticei rămâne deschisă.

*Paris, Octomvrie 1923.*

V. N. PETALA.



## GAZETA RIMATĂ

### În „castelul” dela Giucea

— Baladă misterioasă —

*Stă castelul singuratic oglindindu-se în Crișuri  
Pe când umbra lui se 'ntinde peste-a codrilor deșuri.  
Peste dealurile sure toamna-și flutură lumina  
Pe cărări pierdute 'n umbră frunza-și poartă, trist, rugina.*

*Rece, aspru, sună vântul, corbii prind în cor să cânte,  
Par'că toate-ar vrea aicea să 'nfioare, să 'nspăimânte,  
Căci din zidurile negre, încrustate sus pe stâncă,  
Cine poate să deslege taina groasnică, adâncă?*

*Ici și colo'n besna neagră, sub arcadele boltite,  
Isbucnesc, turburătoare, flacări galbene, vrăjite,  
În tăcerea sepulcrală câte-o umbră se strecoară,  
Furișându-se prin ganguri c'o retortă subsuoară.*

*De prin colțuri se ridică lungi suspine de Cassandre,  
Focul pălpăie 'n cuptoare, într'un dans de salamandre,  
Pretutindenii sunt mistere, pretutindenii e magie  
Și stăpână pe cazane e perfida Alchimie...*

*Pe pereții goi și umezi, suferind torturi barbare  
Spânzură ca niște zdrențe inutile și murdare  
Partizanii lui Ghiulucă, — și sunt mulți de nu încap, —  
Cu stomacu 'ntors de toame, fără mâini și fără cap...*

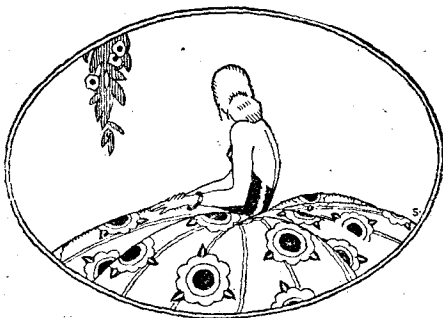
*Còlo, doftorul Dobrescu cu o ultimă speranță,  
Tot descântă, și încearcă să învie-o ordonanță.  
Mai departe, unul Lazăr Aurel, urlând sinistru  
Intr'un vas cu spirt se'neacă, — o, sârmanul „fost ministru“.*

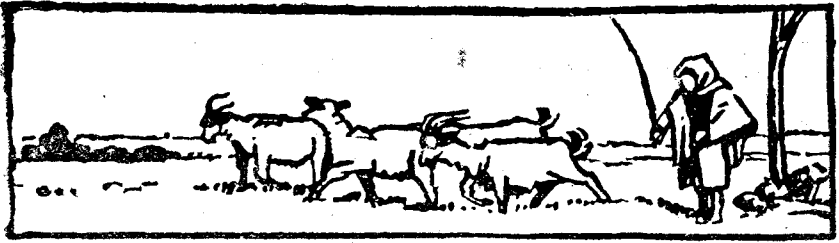
*Furișat într'o firidă, manevrând vreo trei scalpele,  
Vaida ține strâns pe Renner, și-l jupoaie tot de piele.  
Insuș Șeșul, plin de friguri, și cuprins de aiurări  
Zace într'un interminabil alambic de pertractări...*

*Iar acolo sus, în turlă, pe o scară în spirală  
Un Inchizitor aprinde trei cazane într'o sală  
Și vânând o răsbunare crudă, rece și haină,  
Fierbe ntr'una, tără preget, fierbe untul de recină!*

NOSTRADAMUS POPESCU

— alchimist și magician român —





## INSEMĂNĂRI

**Pentru cetitori.** Cu acest număr *Țara Noastră* împlinește un an dela reapariția ei. Nu vom reaminti aici greutățile prin cari am trecut și cu cari avem încă de luptat în această vreme de vitregă criză a tiparului, pentru a asigura revistei noastre o apariție neîntreruptă și regulată. Dimpotrivă. Ne simțim datori cu acest prilej să mulțumim din inimă cetitorilor cari ne-au sprijinit cu atâta căldură, mărturisind în acelaș timp un sentiment de reală mândrie, în fața interesului tot mai larg pe care scrisul nostru l'a găsit în sânul opiniei publice dela noi. După un an de luptă, trebuie să ne declarăm complet satisfăcuți cu ecoul stărnit până acum de sbuciumul mănunchiului de oameni grupați în jurul *Țării Noastre* și al conducătorului ei.

Amintim tot odată, pentru lămurirea tuturor, că această revistă s'a pornit și a putut să răsbească mai departe, mulțumită dlui dr. P. Groza, tost ministru, de a cărui susținere continuă ea s'a bucurat în tot decursul acestui an.

**Foștii miniștrii.** Galeria lor, destu de bogată în urma schimbărilor politice petrecute în România dela 1918 până astăzi, s'a mai înmulțit cu un exemplar. Este d. dr. Aurel Lazăr, fost pe vremuri șef al resortului de Justiție în Consiliul dirigent. D. dr. Aurel Lazăr, cărui multiplele sale afaceri comerciale din Oradea Mare (unde „naționalizează” și dsa cum poate) nu-i răpește tot timpul liber, a publicat deunăzi în *Adevărul* un articol despre fascism. Articolul e foarte prost, prin urmare nu îndemnăm pe nimeni să cerceteze la „Academia română” colecția gazetei din strada Șarindar pentru a se delecta cu cetirea lui. Singurul lucru demn de reținut din proza cu pricina e însă iscălitura: „*dr. Aurel Lazăr, fost ministru în Consiliul dirigent*”.

Am înțeles. Va să zică toți foștii șefi de resort din Consiliul dirigent au deținut portofolii ministeriale (*o, quae mutatio rerum!*) ei ar fi merițat titlul de „excelență”, și numai dintr'o eroare n'au luat loc pe banca ministerială, în primul Parlament al României în-

tregite, în frunte cu d. Iuliu Maniu, evident, pe vremea aceea un fel de prim-ministru al Transilvaniei, O fi!

În ce privește pe d. dr. Aurel Lazăr, asupra căruia, după cât se vede, ridicolul nu face nicio impresie, știm ce activitate „ministerială“ a avut și mai știm, pe deasupra, și cum a ieșit din Consiliul dirigent. D. dr. Ion Suciuc, vechiul său coleg, ar putea să-și scrie memoriile. Acolo s'ar vedea că paginile destinate „fostului ministru“ al *Adevărului* au fost cândva curate, iar acum sunt cam pătate. Dar d. dr. Ion Suciuc își ține memoriile în sertar, o anumită afacere cu spiritul s'a uitat, și d. dr. Aurel Lazăr, întocmai ca un renumit personaj provincial despre care s'a vorbit odată pe-aici, exclamă de câte ori poate:

— „Când eram eu la guvern!...“

**Un poet bătrân.** Ne-a căzut deunăzi în mâini, nu știm prin ce împrejurare, un număr din revista pornografică *Facta*, unde calificativul de mai sus e aruncat d-lui Octavian Goga, ca cea mai proaspătă injurie născocită în tabăra presei de scandal din Capitală. Tânărul N. D. Cocea, mai 'nainte de a intra la pușcărie pentru cel mai neînsemnat din delicturile pe cari le-a săvârșit, potrivit obiceiului scurtei sale vieți, face și de data aceasta cor cu șloimzohnii din strada Sărindar. Deosebirea e aproape imperceptibilă. Pentru d. Albert Honigman, a cărui pasiune literară e în deajuns de celebră, directorul *Țarei Noastre* e un *fost* poet. Pentru d. N. D. Cocea, a cărui slăbiciune pentru băeții tineri a fost demonstrată cândva în fața Curței cu jurași, — el nu e decât un poet... *bătrân*. E o chestiune de nuanță.

Publicul nostru cititor știe însă care e adevărul. Inceputurile literare ale dlui Goga datează dela începutul veacului trecut. Ne mirăm chiar, că s'a trecut atât

de ușor peste centenarul său. Autorul *Ottului* și *Clăcașilor* a fost doar' contemporan cu Gheorghe Lazăr, și unul din cei mai apropiați colaboratori ai lui Tudor Vladimirescu. Cu cel dintâi a trecut Carpații, luptând pentru afirmarea conștiinței naționale. Cu cellălt s'a războit pentru descătușarea țărânilor din ghiarele străinilor cari o copleșeau.

Da, da, d. Octavian Goga e mult mai vechi decât s'ar crede...

**O decepție.** Vreme de trei luni, în coloanele rău mirositoare ale ziarelor „independente“ din Capitală, nu s'a mai vorbit de altceva decât de pretensele „sciziuni“ din sânul partidului poporului. Cu un lux de amănunte, — al căror principal izvor era imaginația paukerilor, foști vânzători de cremă de ghetă și actualmente îndrumători de opinie publică, — atât *Adevărul* cât și *Lupta* au întreținut pe naivii lor cetitori cu peripețiile unui senzațional război de culise: „conflictul“ dintre d. general Averescu și d. C. Argetoianu...

Ambele organe bucureștene, puse în slujba comitetului de o sută, nu mai știau cum să-și arate satisfacția lor că partidul poporului a intrat în „descompunere“. D. Iuliu Maniu, atât de puțin dispus pentru un gest hotărât, grație căruia să-și întregască patrimoniul politic ciuntit de amintirea fostului stâlp de frontieră dela Predeal, aștepta cu mare poftă de mâncare să cadă de aici câteva fărămituri și pe masa flămânzilor săi ciraci. Or ceva dela d. general Averescu or ceva dela d. C. Argetoianu. Așteptarea a fost însă zadarnică, pentru că tot honigmanii anunță acum că „impăcarea“ s'a făcut și prin urmare, partidul poporului se prezintă la congresul dela Chișineu mai solidar, mai întreg și mai sănătos ca oricând.

O crudă decepție, în rândurile ad-

versarilor noștri. Ei, ce vreți, e mult, mult mai bine să se întemeieze cineva pe propriile sale puteri, în loc să do-rească nenorocirea alfului. Căci, ade-seori, nenorocirea visată, uite, nu se întâmplă.

**Taina unui pseudonim.** Cineva, un binevoitor inițiat, ne-a desvăluit zilele trecute taina unui pseudonim. De mai multă vreme, iubitorii de senzații stilistice descoperiseră în coloanele ziarului *Lupta* o nouă stea a presei de boulevard. Un oarecare: Valeriu Negoiu. Cine putea să fie? Nu se știa. Un de-buțant? Un vechi publicist uitat, re-intors, cași d. Const. Mille, la masa de scris, pe care într'un moment de bună inspirație (singura!) o părăsise „pentru totdeauna?”

Misterul ni se lămurește acum. Va-leriu Negoiu e... tot d. Albert Honig-man, dulcele frate (dulce ca mierea) al cunoscutului nostru confrate: Emil D. Fagure. Prin urmare, totul se ex-plică: și adâncimea fondului și frumu-seșea formei, și injurăturile birjărești și greșelile de gramatică.

Aceiaș informator al nostru ne-a înmănat în acelaș timp și un catren, cu intenția de a rezolvi definitiv pro-blema: care dintre munții României e mai nimerit pentru ascunde adevărata „sicritate“ a vechiului amic al Lega-ției rusești? Iată catrenul cu pricina:

*Dorind să-și ascundă soiul*

*Honigman fură Negoiu.*

*Dar Fagure-i dete sfatul:*

*— Iscălește: „Retezatul!”*

**O rățoială impertinentă.** — Ziarul *Universul* a descoperit acum câțva timp că la prefectura județului în Cluj ex-istă un funcționar, un anume Liviu Dan, care primește leafă de doui ani, fără să fi fost văzut vreodată la slujbă. *Patria* din Cluj a înregistrat și ea știrea, adăugând din parte-i toată indigna-rea pentru o asemenea infamie admi-

nistrativă a partidului liberal. **Până aici, nimic deosebit.**

S'a întâmplat însă că d. Liviu Dan, sinecuristul cu pricina, e tocmai fra-tele dlui Sever Dan, secretarul ge-neral al partidului național și, prin urmare, fruntaș între fruntașii pe cari e dator să-i ridice în slavă (dim-preună cu familia lor, așa e obiceiul) organul cotidian al dlui Iuliu Maniu. Deci, d. Ion Agârbiceanu a fost aspru certat pentru crima de a nu cunoaște destul de bine arborele genealogic al celebrului bărbat de stat și a fost pus să jure că va îndrepta lucrurile în viitorul său volum de novele.

Afacerea a avut și un epilog. E o obrasnică și ridicolă epistolă pe care d. Sever Dan a publicat-o în *Patria*, luând apărarea fratelui său. Rar ni s'a dat prilejul să cetim o rățoială mai impertinentă. Dl Sever Dan își laudă familia cu o dezivoltură admirabilă, recomandă pe d. Liviu Dan, care a fost prim-pretor la Mociu, ca pe cel mai bun ministru de Interne posibil și aruncă tot disprețul său „regățenilor,” acești descendenți ai putregaiului din Fanar și „feciori de corturărese”...

Noi am avut totdeauna delicateța să nu întrebăm nimic despre părinții dlui Sever Dan. N'o vom face nici de data aceasta. Ni se va îngădui, totuș, o părere critică asupra scrisoarei din *Patria*; după felul cum e redactată, bănuim că autorul ei n'a scris-o cu mâna, ci cu piciorul.

Și această confuzie e regretabilă.

**Tovarășul de drum al dlui Vaida.** Ni se dă de veste că în turneul recent făcut de curând în Moldova, d. Al. Vaida a fost pretutindenii însoțit de d. Aristide Blank, conducătorul băncii „Marmorosch Blank”, din al cărei con-siliu de administrație face parte după cum se știe, și fostul prim-ministru al unui guvern de tristă memorie.



Nu știam până astăzi că d. Aristide Blank, peste măsură reținut de multele sale ocupații financiare, ramificate în mănoase și diverse întreprinderi pe toată întinderea noului Regat, a găsit cu cale să descindă în arena politicii militante la braț cu d. Al. Vaida. Se vede că în schimbul colaborării pe teren financiar, unde rețetele dlui Al. Vaida sunt desigur foarte prețioase pentru prosperarea cunoscutului institut de credit, d. Aristide Blank oferă excelentului său amic un real sprijin în materie de agitație politică.

Deocamdată reținem acest duios duet, și ne vom conforma cu toate concluziunile pe cari le putem trage de aici.

**Complicii lui Stinnes.** O parte din redacția ziarului comercial *Argus* s'a desfăcut de actuala lui direcție întemeiând o gazetă de concurență, cu titlul de *Plutus*. Cu acest prilej s'a pus

din nou în circulație numele veștitului magnat al finanței germane: Hugo Stinnes. Ci-că acesta ar fi trimis mari sume de bani în România pentru a câștiga din nou pe seama propagandei germane câteva mari organe de publicitate.

Nu știm încă, dacă acesta este cazul ziarului *Plutus*. Ne aducem aminte însă, că nu demult s'a publicat o broșură, în care se aduceau acuzații precise ziarului *Adevărul*, arătând că aceeaș gazetă se află la rândul ei în slujba lui Hugo Stinnes. La aceste grave precizări, *Adevărul* n'a răspuns nimic. Urmând o cunoscută tactică a tăcerii, s'a prefăcut că le ignorează. Un fapt rămâne totuș nelămurit. De unde au luat actualii proprietari ai *Adevărului*, toți, oameni săraci până mai ieri, cele 24 milioane, prețul suspectei cumpărături?

